



Briuselis, 2018 m. balandžio 27 d.  
Rev1

## PRANEŠIMAS SUINTERESUOTOSIOMS ŠALIMS

### JUNGTINĖS KARALYSTĖS IŠSTOJIMAS IR ENERGIJOS VIDAUS RINKA

2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė pranešė apie savo ketinimą išstoti iš Sąjungos pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnį. Tai reiškia, kad jei ratifikuotame susitarime dėl išstojimo<sup>1</sup> nebus nustatyta kita data, nuo 2019 m. kovo 30 d. (išstojimo dienos) 00.00 val. Vidurio Europos laiku Jungtinei Karalystei nebebus taikoma Sąjungos pirminė ir antrinė teisė<sup>2</sup>. Tuomet Jungtinė Karalystė taps trečiąja šalimi<sup>3</sup>.

Pasirengti išstojimui turi ne tik ES ir nacionalinės institucijos, bet ir privatūs subjektai.

Atsižvelgiant į didelį netikrumą, visų pirma susijusį su galimo susitarimo dėl išstojimo turiniu, suinteresuotosioms šalims primenamos teisinės pasekmės, į kurias reikės atsižvelgti Jungtinei Karalystei tapus trečiąja šalimi.

Atsižvelgiant į visas pereinamojo laikotarpio priemones, kurios gali būti įtrauktos į galimą susitarimą dėl išstojimo, nuo išstojimo dienos Jungtinei Karalystei nebetaikomos taisyklės, kuriomis reglamentuojama energijos rinka<sup>4</sup>. Pagrindinės to pasekmės:

#### 1. PERDAVIMO SISTEMOS OPERATORIŲ (PSO) TARPUSAVIO KOMPENSAVIMAS

Reglamente (EB) Nr. 714/2009<sup>5</sup> nustatyti perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo ir prieigos prie tinklų mokesčių principai.

<sup>1</sup> Šiuo metu vyksta derybos su Jungtine Karalyste dėl susitarimo dėl išstojimo sudarymo.

<sup>2</sup> Be to, pagal Europos Sąjungos sutarties 50 straipsnio 3 dalį Europos Vadovų Taryba, susitarusi su Jungtine Karalyste, gali vieningai nuspręsti, kad Sutartys nustos galioti vėliau.

<sup>3</sup> Trečioji šalis – šalis, kuri nėra ES narė.

<sup>4</sup> 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, OL L 211, 2009 8 14, p. 55; Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, OL L 211, 2009 8 14, p. 94; 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 713/2009, įsteigiantis Energetikos reguliavimo institucijų bendradarbiavimo agentūrą, OL L 211, 2009 8 14, p. 1; 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, OL L 211, 2009 8 14, p. 15; 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, OL L 211, 2009 8 14, p. 36; 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo, OL L 326, 2011 12 8, p. 1.

Remiantis šiais principais, Komisijos reglamente (ES) Nr. 838/2010<sup>6</sup> nustatyta, kad ES perdavimo sistemos operatoriai gauna kompensaciją už savo tinkluose priimamus tarpvalstybinius elektros energijos srautus. Šios kompensacijos pakeičia tiesioginius mokesčius už naudojimąsi jungiamosiomis linijomis.

Dėl elektros energijos importo į trečiąsias šalis ir jos eksporto iš trečiųjų šalių Komisijos reglamente (ES) Nr. 838/2010<sup>7</sup> nustatyta, kad perdavimo sistemos naudojimo mokesčiai mokami už visą planuojamą elektros energijos importą į trečiąsias šalis ir jos eksportą iš trečiųjų šalių, kurios su Sąjunga nėra sudariusios susitarimo, kuriuo taikytų Sąjungos teisę. Nuo išstojimo dienos ši nuostata bus taikoma elektros energijos importui į Jungtinę Karalystę ir jos eksportui iš Jungtinės Karalystės.

## 2. JUNGTYŠ

ES dujų ir elektros energijos rinkos teisės aktuose išdėstytos jungiamųjų linijų pralaidumo ir dujotiekių pajėgumų paskirstymo taisyklės ir nustatyti mechanizmai joms lengviau įgyvendinti. Visų pirma:

- Komisijos reglamentu (ES) 2016/1719<sup>8</sup> sukurta bendra PSO prognozuojamo pralaidumo paskirstymo platforma. Tai pagrindinė platforma, kurioje rinkos dalyviai gali rezervuoti ilgalaikį pralaidumą visoje ES.
- Komisijos reglamentu (ES) 2017/2195<sup>9</sup> sukurtos Europos balansavimo platformos standartinių balansavimo energijos produktų mainams vykdyti. Naudodamiesi šiomis bendromis platformomis ES perdavimo sistemos operatoriai gali greitai apsirūpinti balansavimo energija iš kitų valstybių narių.
- Komisijos reglamentu (ES) 2015/1222<sup>10</sup> nustatytas ES bendras kitos paros ir einamosios paros prekybos elektros energija rinkų susiejimo mechanizmas. Jis padeda rinkos dalyviams visoje Europos Sąjungoje sudaryti sandorius dėl didmeninio elektros energijos tiekimo likus nedaug laiko iki tiekimo momento. Bendras kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmas yra pagrindinė ES elektros energijos vidaus rinkos integravimo priemonė. Reglamente (ES) 2015/1222 taip pat nustatyti bendri rinkų susiejimo mechanizme dalyvausiančių paskirtųjų elektros energijos rinkos operatorių (PEERO) skyrimo

---

<sup>5</sup> 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 714/2009 dėl prieigos prie tarpvalstybinių elektros energijos mainų tinklo sąlygų, OL L 211, 2009 8 14, p. 15; žr. visų pirma 13 ir 14 straipsnius.

<sup>6</sup> 2010 m. rugsėjo 23 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 838/2010 dėl perdavimo sistemos operatorių tarpusavio kompensavimo mechanizmo ir bendro perdavimo mokesčių reguliavimo metodo taikymo gairių nustatymo, OL L 250, 2010 9 24, p. 5; Žr. priedo A dalies 2 ir 3 punktus.

<sup>7</sup> Komisijos reglamento (ES) Nr. 838/2010 priedo A dalies 7 punktus.

<sup>8</sup> Žr. 2016 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamento (ES) 2016/1719, kuriuo nustatomos prognozuojamo pralaidumo paskirstymo gairės, 48–50 straipsnius (OL L 259, 2016 9 27, p. 42).

<sup>9</sup> Žr. 2017 m. lapkričio 23 d. Komisijos reglamento (ES) 2017/2195, kuriuo nustatomos elektros energijos balansavimo gairės, 19–21 straipsnius (OL L 312, 2017 11 28, p. 6).

<sup>10</sup> Žr. 2015 m. liepos 24 d. Komisijos reglamento (ES) 2015/1222, kuriuo nustatomos pralaidumo paskirstymo ir perkrovos valdymo gairės, II antraštinės dalies 5 ir 6 skyrius (OL L 197, 2015 7 25, p. 24).

reikalavimai. Jie vykdo šias užduotis: priima pavedimus iš rinkos dalyvių, yra atsakingi už visų pavedimų derinimą ir paskirstymą atsižvelgiant į bendro kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimo rezultatus, skelbia kainas ir pagal atitinkamus dalyvių susitarimus ir taisykles vykdo atsiskaitymo už pasirašytas prekybos sandorių sutartis ir jų tarpuskaitos procedūras. PEERO turi teisę siūlyti savo paslaugas ir kitose valstybėse narėse, ne tik tose, kuriose buvo paskirti.

Nuo išstojimo dienos Jungtinės Karalystės operatoriai nebebus bendrosios prognozuojamo pralaidumo paskirstymo platformos, Europos balansavimo platformų ir bendro kitos paros ir einamosios paros prekybos rinkų susiejimo mechanizmo dalyviai. Jungtinės Karalystės PEERO taps trečiosios šalies operatoriais ir nebeturės teisės teikti rinkų susiejimo paslaugų Europos Sąjungoje.

### **3. PREKYBA ELEKTROS ENERGIJA IR DUJOMIS**

Reglamentu (ES) Nr. 1227/2011<sup>11</sup> draudžiamas piktnaudžiavimas ES didmeninėse elektros energijos ir dujų rinkose. Kad už piktnaudžiavimą rinka būtų galima patraukti baudžiamojon atsakomybėn, pagal Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 9 straipsnio 1 dalį rinkos dalyviai turi užsiregistruoti savo šalies energetikos reguliavimo institucijoje. Rinkos dalyviai iš trečiųjų šalių privalo užsiregistruoti valstybės narės, kurioje vykdo savo veiklą, energetikos reguliavimo institucijoje.

Nuo išstojimo dienos rinkos dalyviai iš Jungtinės Karalystės taps trečiosios šalies rinkos dalyviais. Todėl remiantis Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 9 straipsnio 1 dalimi rinkos dalyviai iš Jungtinės Karalystės, norintys po išstojimo toliau prekiauti didmeniniais energetikos produktais Europos Sąjungoje, turės registruotis valstybės narės, kurioje vykdo savo veiklą, energetikos reguliavimo institucijoje. Pagal Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 9 straipsnio 4 dalį registracijos formą reikia pateikti prieš sudarant sandorį, apie kurį reikalaujama pranešti.

Nacionalinės reguliavimo institucijos, registruosiančios rinkos dalyvius iš Jungtinės Karalystės, yra atsakingos už tai, kad būtų veiksmingai taikomos vykdymo užtikrinimo nuostatos pagal Reglamento (ES) Nr. 1227/2011 13–18 straipsnius.

### **4. INVESTICIJOS Į PSO VEIKLĄ**

Direktyvoje 2009/72/EB<sup>12</sup> ir Direktyvoje 2009/73/EB<sup>13</sup> numatytas perdavimo sistemos operatorių sertifikavimas. Pagal Direktyvos 2009/72/EB 11 straipsnį ir Direktyvos 2009/73/EB 11 straipsnį perdavimo sistemos operatoriaus, kurį kontroliuoja asmuo ar asmenys iš trečiosios šalies, sertifikavimui taikomos specialios

---

<sup>11</sup> 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (REMIT), OL L 326, 2011 12 8, p. 1.

<sup>12</sup> 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, OL L 211, 2009 8 14, p. 55.

<sup>13</sup> 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, OL L 211, 2009 8 14, p. 94.

taisyklės. Visų pirma šiose direktyvose reikalaujama, kad valstybės narės ir Komisija įvertintų, ar dėl sertifikato išdavimo atitinkamam perdavimo sistemos operatoriui, kurį kontroliuoja asmuo (-ys) iš trečiosios šalies, nekils pavojus energijos tiekimo saugumui, valstybėje narėje ir Europos Sąjungoje.

Nuo išstojimo dienos PSO, kuriuos kontroliuoja investuotojai iš Jungtinės Karalystės, bus laikomi PSO, kuriuos kontroliuoja asmenys iš trečiosios šalies. Kad šie PSO galėtų tęsti savo veiklą Europos Sąjungoje, jiems reikės gauti sertifikatą pagal Direktyvos 2009/72/EB 11 straipsnio ir Direktyvos 2009/73/EB 11 straipsnio nuostatas. Valstybė narė gali atsisakyti išduoti sertifikatą, jei dėl to kyla grėsmė tiekimo saugumui valstybėje narėje.

## **5. LEIDIMŲ ŽVALGYTI, TIRTI IR IŠGAUTI ANGLIAVANDENILIUS IŠDAVIMO IR NAUDOJIMOSI JAIS SĄLYGOS**

Direktyvoje 94/22/EB<sup>14</sup> nustatytos leidimų žvalgyti, tirti ir išgauti angliavandenilius išdavimo taisyklės. Šia direktyva, be kita ko, užtikrinama, kad leidimų išdavimo tvarka galėtų naudotis visi subjektai ir jie būtų išduodami remiantis objektyviais paskelbtais kriterijais. Pagal Direktyvos 94/22/EB 2 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą valstybės narės nacionalinio saugumo sumetimais gali atsisakyti leisti subjektui, kurį faktiškai kontroliuoja trečiosios šalys arba trečiosios šalies piliečiai, imtis šios veiklos ir ją vykdyti.

Nuo išstojimo dienos Direktyvos 94/22/EB 2 straipsnio 2 dalies antra pastraipa bus taikoma tais atvejais, kai leidimas buvo išduotas arba jį išduoti paprašė subjektas, kurį faktiškai kontroliuoja Jungtinė Karalystė arba Jungtinės Karalystės piliečiai.

Bendra informacija pateikiama energetikos politikai skirtoje Komisijos interneto svetainėje (<https://ec.europa.eu/energy/en/home>). Prireikus ji bus atnaujinama pateikiant daugiau informacijos.

Europos Komisija  
Energetikos generalinis direktoratas

---

<sup>14</sup> 1994 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 94/22/EB dėl leidimų žvalgyti, tirti ir išgauti angliavandenilius išdavimo ir naudojimosi jais sąlygų, OL L 164, 1994 6 30, p. 3.